

ni vzela čez koleno, pričenja zopet rogoviliti. Ker ni naša država srbsko pogodbo glede uvoza živine ponovila, odpovedala je Srbija s 15. aprila t. l. sledče konvencije (pogodbe): 1. Parodruško konvencijo. 2. Konzularno konvencijo. 3. Konvencijo o dedičinah, jeroštvi itd. 4. Konvencijo o pravni pomoči. 5. Konvencijo o zročbi zločincev. Srbska vlada je seveda tudi takoj naznanila, da se hoče o teh stvareh zopet z novega pogajati.

Na Turškem se vršijo velikanski notranji boji. Sultan je z nazadnjaki poskusil še enkrat premagati mladoturško gibanje. Zgodila se je tola vrsta umorov. Ali mladoturki so zbrali svoje urmade in korakajo zdaj v velikanskem številu proti Konstantinoplu. Položaj je nevzdržljiv. Splošno se govori, da bode moral sultana odstojiti. Žalostno je tudi klanje, ki so ga ob tej priloki vprizorili maloazijski Turki nad kristjanskimi Armenti. Tisočeri Armenti so bili umorjeni. Kri teče v potokah.

Dopisi.

Žusem. Kakor je že splošno znano, pa še pri naših črnosuknežih vera in isto tako tudi pri našemu župniku Šebatovem Tončku; on se ne meni za sv. vero, ampak on se le meni za votive in drži samo s potuhnjimi podrepniki in takimi devicami, katere že vsak lahko zna, taka v farovž hodijo. Ta duhovnik Šebatov Tona, je na velikonočno soboto potuhnil, ker je načelo pri navadnih kapelah, kakor je že tukaj od človeškega spomina navada, blizu Marijine kaple v Hrastju, pri samostalni koči, kjer so samostalne ženske, blagoslavljali meso in kruh za velikonočno jagnej, in pri tem vsem še izpustili nekatere druge kraje. Veliko hiš je bilo tavoljo neporednega Šebatovega Tončeka na velikonočno nedeljo brez blagoslovjenih jedil, ker niso hoteli k taisti koči k blagoslovu nesti. Pa ustrezni hišam je gotovo naš ljubezni Bog sam blagoslovil, ker so gotovo bolj krščanske. A vloga, mladina je skoz tacega duhovnika pohujana, ker vidi da se duhovnik raje k takim ženskim poda kakor k Marijini kapeli. Za vse to bomo pa mu pri birje pomagali. Pa še nekaj: Tona tudi že zdaj za občinske volitve v spovedinci in cerkvi deluje, ter pooblastila od vdom zahteva, za kar bode namesto blagoslovljene kažejo ojstra krtača.

Iz Veličan pri Ormužu. Prosim te, dragi „Štajerc“, vzemi še od nas par vrstic; že dolgo nis i iz našega kraja nič dobil. Imeli smo že 1. t. mesece septembra občinske volitve, zmagała je seveda duhovska stranka. Vzrok je prejšnji župnik, ki so mu že pri Svetinjah mrzle tla. Kar trag ne more, pa pop pripomore; stari prigovor. Proti nepravilni volitvi se je pritožba vložila. Novo, po sili izvoljeni predstojnik, je Vido Habjanč. Bila je že letos II. razreda druga volitev, ta pa je bila zopet nepravilna, in je zopet pritožba vložena. Novo, od podprednikovkuhan predstojnik V. Habjanč ne bi rad zdaj odvržen bil, zato je letal od hiše do hiše z glasovnicami in to je naznanjeno. Tudi po murskem polju je svoje slabe čevlje trgal in glasovnice raznašal. Stokrat bi bilo za tega človeka bolj, da bi on doma svojo obrt delal, in skrbel za svojo ženo in otroke. Dragi čitatelji, ko boste to brali, boste si smeli, ker noben trg in mesto nima tega, kakor ravno občina Veličane. Mi imamo že pol leta 20 odbornikov in tri predstojnike!!! Prvi je oča Draš, drugi sin Matjaš, tretji je Vido Habjanč. To je napredek v občini!

*

Jesenice na Gorenjskem. V noči od 8. na 9. aprila t. l. so metali po pol kg. težke kamene v tovarniško prenočišče samskih delavcev na Savi tovarniški delavci Franc Kopac, Anton Česarin, Anton Potočnik, Anton Pinter. Bombardiranje je bilo tako močno, da so vse šipe pri omenjenemu stanovanju pobili in spavajoče stranke v največjo nevarnost spravili. Kazen jim ne odide, vsi so obtoženi radi prestopka hudočelstva po § 85 b. k. z. Ta surovost pač že presega vse meje! — In ako danes domači uradnik vabi delavce h pristopu izobraževanja, imam prvega največjega nasprotnika domačega fajmoštra in kaplana! — Tovarniško vodstvo bode pač moralo drugače postopati s takimi zavijanimi delavci! — V nedelji 18. t. m. so

priletili na Savo v katoliški delavski dom angelji miru in sprave, znani ljubljanski vodopivec Kreck, bohinjski fajmošter in pastor Piber, členik ljubljanskih cigarerc Gostinčar, seveda manjkalo tudi ni fajmoštra Zabukovca. Med sv. mašo ob 10. uri dopoldne, ko bi naj vsi farji samo na Boga mislili, so ustanovili „Gorenjsko - krščansko - socijalno - delavsko - politično društvo“. Tedaj nova „fata morgana“ na Gorenjskem! — Tem ljudem je pač vera in molitev deveta briga! Bolj ko cerkev ljubijo njih pregrešni savski temelj in politiko. Ja ko bi Kristus še enkrat na svet prišel, peli bi pač biči, kakor so nekdaj na puščajnih judov! — Jesenice dobijo vodovod, načrti v to svrhu so napravljeni in izdelani. V seji 17. t. m. se je jezik dohtar Kogoj, zakaj da so načrti vsi izdelani samo v nemškem jeziku! — To početje je ojstro grajal in preposedal gerentu Čebulu! Ostali smo se temu otročemu početju smeiali, radi pripustimo to veselje g. Kogoju, saj bode s tem Jesenice pognia že reši! Naprej piše da so se soc.-demokratje preselili iz stare pošte iz Jesenice v gostilno pri „Jelenu“ na Savi. Jeseniški soc.-demokratje so popoloma organizirani po načelih „Sokola“. V gostilni pri „Jelenu“ na Savi ima Sokol svojo društveno dvorano, gledališče i. t. d. Posestnik in gostilničar pri „Jelenu“ je profesor in dohtar goriške realke g. Janez Pretnar po domače Smukov Janez. Ali veste kaj je Smukov Janez pred 8 tedni domačemu uradniku rekel: Prvo kar storimo, moramo uničiti in ugonobiti kranjsko hranilnico, s tem bodo potem vsa nemška podjetja na Kranjskem uničili! — Janez je tudi potem takem narvečji sovražnik nemške tovarne na Savi! — Zaradi tega morajo soc.-demokratje krepko podpirati gostilno pri „Jelenu“, ker so narodni in sovražni tovarni! — Več, ko narodni, je nam že to „Naprej“ v predzadnjem dopisu jasno in javno dokazal, ko je tam očitno zaničeval pogreb umrlega nadučitelja nemške šole na Savi!! — Kaj pa še hočete potem?

Novice.

Kmetje, pozor! Pod tem naslovom piše kmet Joh. Scheiber bratskemu listu „Bauernzeitung“ na Koroškem zanimivi članek, kateremu naj posnamemo sledče: — Vojna nevarnost je minula, politični položaj jasen, za kako dolgo? Vodja ruske dume grof Bobinski je dejal: „Čas bode prišel, ko bode Rusija združena s svojimi prijatelji, napravila obračun s sovražniki“. Rus Gučkov je izjavil, da preživi Rusija zdaj dneve narodne žalosti. Iz vseh poročil Avstriji nasprotnih listov se čuti maščevalnožljost. Srbija pa je akceptirala predlog velesil, je odložila orožje, prestolonaslednik je odstopil in dežela je zdaj v notranji krizi, ki pretresava dinastijo Karagjegevičev po temelju... Srbška trgovinska pogodba se zaradi političnih zmešnjav ni mogla obravnavati. Med Avstro-Ogrsko in Srbijo torej zdaj ni trgovinske pogodbe. Ali kmetom nasprotni listi pisarjo že danes o potrebi nove takoj pogodbe. Mi kmetje imamo tukaj svoje lastno mnenje. V našem lastnem najvitalnejšem interesu moramo nastopiti proti vsa kaki trgovinski pogodbi, ki bi dovolila uvoz živine v našo državo. Položaj kmetov je dandasno takšni, da moramo brez obzirno in sebično svoje interese zastopati. Mi vemo, da nam jemlje industrija posle, da je pa to tudi zanjo slab; kajti zdavo kmetijstvo je najboljši odjemalec industrije. Naj se nam tiste tisoče brezposelnih delavcev pošle! Mi kmetje vemo natanko, da danes pri našemu gospodarstvu pasivno delamo. Torej je tudi naša dolžnost, braniti se proti pogodbam, ki nam v gospodarskem oziru škodujejo... Nekateri trdijo zdaj, da so kmetje krivi zmešnjav na Balkanu. To je neresnično. Oktobra 1908 raztegnil je cesar svojo vlado na Bozno in Hercegovino. Pred 30 leti pa je morala Avstrija v Italiji in na Neapeljskem važnem državnem interesu opustiti. Zato se je morala okrepati v Bozniji. Protiv aneksije je moral skala pač v prvi vrsti Anglija, ker je bila za svoje trgovce. Potem Turčija, ker se je bala za domačega delavca. Torej je naša vlada pomirila s 54 milijonami £. Srbija je pričela divljati, kar je Avstriji mnogo vojaških troškov koštalo. Rusija je peljala dvojnočno po-

litiko. Edino Nemčija je stala krepko in močno na svojem mestu in položila kot varuh svojo roko čez zavezničo. Pred velikanskim nemškim blokom s svojimi milijoni izvrstnih soldatov izginila je vojna nevarnost kar megla. Združenost Avstro-Ogrske in Nemčije je onemogočila evropsko vojno. Panslavizem je hotel vojsko, hotel je s tem obkrožiti in osužniti nemštvu. Ali bili so še preslabi... Vojska je zdaj torej izključena. In že se oglašajo gotovi ljudje ter zahtevajo trgovinske pogodbe. Baje zahtevajo Srbijam zdaj tudi že uvoz žive živine, medtem ko so smeli doslej le meso uvažati. Naša vlada se skuša tem ljudem seveda že pokoriti... Kmetje, pozor torej! Politična kriza je odstranjena in ni se batiti, da bi se ponovila, pa čeprav bi zamogli kmetje jim sovražne trgovinske pogodbe preprečiti. Kmetijski poslanci pa morajo zdaj svojo dolžnost storiti.

Kmetijski državni shod na Dunaju. Pri občnemu zboru c. k. avstrijsko-slezjske kmetijske in gozdarske družbe v Tropavi dne 28. svečana t. l. sprejel se je na predlog posestnika Jos. Krebs iz Schwandsdorfa sklep, da se sklice kmetijski zbor v Tropavo, h kateremu bi bilo povabiti tudi glavnega referenta agrarne centrale viteza pl. Hohenblum, da bi se dalo dosedanjim paširnatim sklepom krepkejši vpliv. Ta šlezjski kmetijski zbor, ki je bil mnogobrojno obiskan, je sklenil z velikim navdušenjem in ednoglasno, da se obdrži na Dunaju državni kmetijski shod. Namen temu shodu, boda da se v prvi vrsti obrne proti vsakemu avstrijskemu živinorejcem škodljivemu uvozu živine in mesa iz balkanskih držav. Izvolil se je tudi odbor, ki ima izvršiti predleta. V zmislu tega sklepa se prosi vsa kmetijska družba in občine, da se obdrži v vsaki občini shod in na njim določi odposlanec za državni kmetijski shod na Dunaju. Vodstvo prevzeli bodo tam pl. Hohenblum in naši poslanci, v kolikor mislijo pošteno o kmetijski stvari. Predlagata se, da bi se poslalo na dunajski zbor za vsakih 100 prebivalcev najmanje dva kmetska zastopnika, katerim naj bi se potne stroške ali po občini ali na drugi način povrnilo. Ledenost zamore kmete do cilja pripeljati. Ker bi imel ta kmetijski državni shod na Dunaju le tedaj uspehe, obiskalo bi ga obiskalo tisočero in tisočer kmetov, zato naj vse kmetijske družbe in vsa kmetska društva ter vsak posameznik z odkritim, poštenim in zavednim delom do uspeha pripomorejo. — Za pripravljajn odbor: posestnik Josef Krebs v Schwandsdorfu na Šleziskem.

Iz Spodnje-Štajerskega.

Oj revček, revček dr. Brumen! Poročali smo v zadnji številki, da jih je dobil naš prijatelj dr. Brumen na nekem izletu v Stadtbergu od kmetijskih fantov po grbi. Dr. Brumen se zdaj jezi, da smo to javnosti povedali. Da, on je celo tako predrzen, da nam pošilja popravek po § 19, ki se glasi dobesedno tako-le: — „Slavno ureduščvo, Štajerc“ v Ptiju. Z ozirom na Vaš dopis v št. 16. z dne 18. 4. 1909 pod zaglavjem: „Oj revček, revček dr. Brumen“, zahtevam, da sprejetem sledči popravek: Ni res, da sem bil te dni enkrat v ptujskem Stadtbergu tepen, ni res, da so nekateri od prvaških hujščačev našuntani pobalini mene za to napadli, ker nosim gosposko sukujo. Ni res, da so ti pobalini mene kamjenjali kakor sv. Štefana. Ni res, da se celo slovenski klerikali veselijo, da sem bil tepen... Ptuj, 18. 4. 1909. — Dr. A. Brumen“. — K temu dühovitemu popravku povemo v prvi vrsti to, da bi lahko vso čečkarijo v koš vrgli, ker je nepostavna. Dr. Tonček Brumen pač misli, da se popravki tako lahko pisarjo kakor dohtarski računi. On kakor njegov kolega dr. Rosina v Mariboru pa bodeta morala se precej kruha snesti, predno bodeta znala popravke pisati. Drugič pa povemo, dr. Brumen, da je njegov „popravek“ popolnoma zlagan. Kajti vse, kar smo mi pisali, je resnično. Res je, gospod doktor, da ste bili vi od slovenskih fantov tepeni, čeprav ste pravi slovenski odrešenik. Res je, res in desetkrat res! Vaša žena je to sama pravila. Zakaj torej neresciško pisarite? Oj revček, revček dr. Brumen...
Prvaška resnicoljubnost. Poročali smo, da je bil ptujski dr. Brumen na Stadtbergu od

prvaško-nahujskih fantov pretepen. Dr. Brumena je zdaj seveda grozno sram in zato tudi v posebnem popravku po § 19 vse to. Ali ljubljanski "Slovenec", prvi list slovenske duhovštine, piše sam, da je bil dr. Brumen napaden. Seveda laže ta pobožni list, da so ga nemčurški fantje napadli. Kdo bi se ne smejal? Ali laže "Slovenec" ali laže dr. Brumen? Le na dan z resnico!

O občinskih volitvah v sv. Trojici sl. g. se nam še poroča: "Minuli so dnevi občinske volitve, minulo je vso vzemirjenje zlasti iz Kranjskega privandranega gospoda dr. Kragher in njegovih podrepnikov. Volitev, ki se je vršila 5. t. m. je končala s polno zmago naprednjakov. In volilci so tudi s številom oddanih glasov dokazali, da imajo polno zaupanje do naprednih zastopnikov. Napredni volilci so dobili tako rekoč ogromno večino glasov. V tretjem razredu so dobili naprednjaki 35 proti 17 prvaškim glasovom; v drugem razredu so zmagali naprednjaki z 9., v prem pa s 7. glasovi. 20. t. m. se je vršila volitev predstojnika, ki je zopet ednoglasno za naprednjake izpadla. Prebivalstvo v sv. Trojici je s tem dokazalo, da pozna može svojega zaupanja. Kranjski hujškači pač ne bodejo nikdar v slovenskih goricah gospodarili. Kakor že omenjeno, bil je glavni nasprotnik kranjski dr. K. Mož noče biti klerikalec in zato tudi ne hodi v cerkev. Ali na pomoč si je vzel vročekrvene mlade pravke. Dr. K. je pač mislil, da bode sv. Trojico kar čez noč pridobil. Ali te lepo uspele volitve so ga pač kaj drugrega podučile. Mož se sicer zdaj precej poparijan baha, da je sv. Trojica to pot le dokazati hotela, koliko slovenskih glasov da ima; prihodnji bodejo baje pravki gotovo zmagali. Pa se motiš, gospodine doktor! Prihodnji bode še občutnejše po-raženi kakor to pot! Mernim volilem, ki se ne dajo od Kranjcev nahujskati, očitajo zdaj pravki vse mogoče, češ da ne nosijo hlač itd. Ali to naj si hujškači enkrat za vsej zapomnijo: ljudje, ki so komaj prišli, ne bodejo nikdar sv. Trojico vladali. Sv. Trojica ostala bode brez ozira na politično barvo, naj si bode potem nemško ali slovensko, vedno napredno nastopala. Tako bode mogoče za blagor skupnosti delovati. V treh letih, gospod doktor, se zopet vidimo! In poraženi bode potet! Kajti ljudstvo odpira oči, ne mara več praznih besed, temveč le gospodarskega dela!

Občinske volitve v Slov. Bistrici so končale s popolno zmago nemških naprednjakov. Izvoljeni so bili sledeči gospodje: G. Jagoditsch, dr. Mühlleisen, dr. Murmayer, A. Krautsdorfer, K. Neuhold, J. Bersolatti, F. Juhart, K. Kukovitsch, F. Petzolt, F. Kolletning, H. Strassgüttl, A. Zorzini, A. Stiger, A. Arsenscheg, A. Oratsch, H. H. Grill, J. Katz, F. Supantschitsch. Čast naprednih volilcem!

Duhovniška moška beseda. V Slovenski Bistrici so imeli doslej hvala Bogu malo s politikujočimi duhovniki opraviti. Prebivalstvo je bilo s tem zelo zadovoljno. Posebno je vse miroljubne Bistričane veselilo, da se dehant Bohak doslej ni udeleževal političnih priredb. Baje je ta dehant tudi s častno besedo obljubil, da se ne bode v politiko vmešaval. Pri teh zadnjih občinskih volitvah pa je dehant pozabil na dano svojo besedo in je agitiral ter prišel v fraku in klaku na volišče... Čisto dobro tako! Ljudstvo bode vsaj izprevidilo, da se ne sme zanesti na častno besedo gotovih duhovnikov in da je beseda „pop je pop“ precej resnična...

Pravi odgovor je dal eden naših prijateljev nekemu besnemu nasprotniku naprednega lista. O stvari se nam poroča iz Prebolda sledi: — „Bilo je pred kratkom na nekem prostoru več oseb skupaj zbranih, katere so se pogovarjale od listov, kaj kateri novega doprineš. Na ta prostoro prideni tudi jaz; hitro me vpraša neki kmet: No, ti zdaj nam boš pa povedal, kaj da je v „Stajercu“ novega? Jaz povem nekaj malega in že vidim od strani enega kranjskega srednega gospodeka, da nateguje vrat navkvišku kakor kača ta čas, ko žabo požira. Pogleda me z bistrimi očmi in pravi: No kaj boste vi o „Stajercu“ govorili, on laže da se kar kadi. Jaz pa pravim: Kranjc pa laže da smrdi. Potem pravi naprej, da „Stajerc“ ima takšno govorjenje, da nima nobenega pomena in to, reče, je pa to, kjer on nima pravega izmišljenja. Jaz pa pravim takole, da večiga mišljenja je „Stajerc“ v petah, kakor pa Kranjc v glavi. Ravno

vse te besede se ne tičejo temu gospodeku, ker on je bolj izobražen, že zna nemško govoriti. Toliko za danes, gospod, in „mein Kopiment“. — Naprednjak v Savinski dolini.

Iz Pristova se nam poroča: Kakor smo pisali, da so Pišeka dne 26. 12. 1908 pri gostilni Zupaneca najbrž fantje ubili, ni resnica. Pišek ni pomagal gostilničarju fante iz gostilne zmetati. On je po tepežu, katerega se ni udeležil, še dve uri v gostilni ostal. Potem so ga drugi videli samega iti proti domu. Od tega časa ga ni bilo več. 27. 3. je voda mrliča Pišeka prinesla. Dokazano je sodniško, da se je Pišek sam ponesrečil. On je nameč vodo padel.

Velikonočno strelenje zahtevalo je še mnogo žrtev. 15-letni viničarski sin Jos. Bukovec iz Gomilc v ormožkem okraju je izgubil pri strelenju dvoje prstov. Tudi 10-letni A. Goms, kočarski sin iz sv. Lenarta sl. g. se je pri strelenju ranil. Pač sramota, da se pusti take stroke strelnati. Duhovniki, ali zahteva res sv. vera, da se strelnja?

Srake. V Mariboru sta ukradla smrkolina L. Krajšek in A. Cebe trgovcu Wagrandlu polagoma čez 1000 K denarja. Mlada tatova sta že pod ključem.

Deserterja L. Medved, ki je pobegnil od pionirskega batajlonu v Ptuju, so v Mariboru zaprli.

Kranjska tatica. Lucija Juvan iz ljubljanske okolice je okradla penzionistu Jakolinu v Mariboru čez 260 K denarja. Dali so jo zato pod ključ.

Iz Koroškega.

Žitaravas. V znamenju krvi. Kako daleč zabrede od farjev zapeljano ljudstvo, kaže slučaj, ki se je prigodil na minulo velikonočno nedeljo tega leta. Ta sveti dan sta dva zagrižena črnuha, ki mislita, da imata vero v najem, razmerila prav po lovensko mirnega fanta, ki ni nič drugačen zakrivil, nego da je pokazal napredno mišljenje. Stvar seveda pride pred deželno sodnijo. Storilca sta dva strastna in zagrižena agitatorja klerikalne stranke, črna do kosti, če je mogoče še črnejša nego župnik. Obadva sta, bi rekel, stebra tukajšnjega pravštva, ki hočeta z vso silo občino spraviti pod črno komando. A naši ljudje bodo gotovo še tako jasni na plati, da ne bodo potegnili s tepeži, ki na eni strani obilizujejo svetnikom prste, na drugi strani pa oskrunijo svetost velike noči s krovju svojega bližnjega. In vse to baje za sveto vero! Uboga vera, če te čuvajo taki ljudje s takimi v nebovpijočimi sredstvi. In uboga občina, če padaš v take roke! To bi bilo hujše nego v Rusiji ali med kanibalcem. Vemo, kako gospodarijo pravki v klerikalnih občinah in primerno tako bi bilo potem tudi pri nas: zatiranje in pretepanje vseh drugomisljenikov. Odgovornost za taka hudodelstva pa imajo tisti, ki svojemu poklicu nasproti, trosijo med mirno koroško ljudstvo strast in sovraščo; na ta način delajo sami proti veri! Le tako naprej, blagoslovjeni gospodje, in preden še boste stali ob groznom propadu, ki ste si ga kopali sami! Vi drugi mirni občani pa, razsojajte kje naj bo v bodoče vaše stališče, gotovo ne pri fanatičnih krvolčenikih, ampak na naši strani, ker mi hočemo imeti mir in sporazumljenje med občanom, ne pa sovraščno in fanatizem; da se v teh slabih gospodarskih razmerah priborimo boljše stanje in da v političem in duševnem oziru pridobimo svobodo sebi in svojim potomcem. Prelivanje krvi iz političnega uzroka na sveto velikonočno nedeljo, na dan vstajenja tistega, ki je dejal: „Mir vam bodi!“ Komur se sedaj še ne razjasni v glavi, temu ni več pomagati.

Iz Kaplje na Dravi se nam piše: Častiti gospod urednik! Minule so deželnozborske volitve in naša črna garda se ne more potolažiti. Do prepričanja so prišli, da tukaj s „Š-Mirovimi“ lažmi ni bilo nič kruha, s Turkom so se pa tako blamirali, da se jim vsak pametni človek smeji. Veliko ljudi pravi: zdaj je pokazala klerikalna stranka, kaj potrebuje, može, kateri so polni božjega prepričanja pod komando Pevčarjavega Honzija. Ali so ljudstvu v prid je enako. Ali v Kaplji jih ni. Živelji kapeljski napredni kmetje in fanti! Ti klerikalni ljudje letajo okoli z lažmi na naše dobre koroške šole; tisti pa ne pomislijo, da so se naučili v njih pisati in brati in

da so le skoz nje prišli do luči, kateri "Mir" in njegova stranka ugasniti. Seveda se človek ne more v šoli naučiti; postavim laž mora imeti "Mir". V tem "Š-Miru" se dolinko lažnijivega novega, da v času čre gre to se je že v Kaplji zgodilo. Pred kratkim smo dobili pri nas novega nadučitelja. Za vse veseljem ga je sprejela celo okolica in posebno Kapljani so mu napravili lep sprejem; močni so pokali, tako, da se je cel farovž tresel celo Vokanov četrtr pri Mesaru se je močno tak, da so se Honzi jokali in tega še dan ne morejo pozabit... Kakor po navadi po rajo h veliki noči fanti denar za smodnik prišli so tudi do Honzija s pošteno proščo, bi tudi gospod kaj dali, ker vsako leto je že tudi cerkev za to slavnost. In kaj jim je ta nosuknež odgovoril? „Jaz nič ne dam; saj bi bilo smodnik samo za učitelje!“ Tista pa spod dekan niso povedali, kje so vseli smodnik tezdaj, kje bi bil prišel škof? Tako pokoparajo ne duhovni stare navade in tako bojo pokopavero... Tako tudi napadajo naši črnuljenci činski zastop, kateri seveda ni po njih vendar zaredi velikih občinskih in šolskih doklad, ki pa je sedel tezdaj v odboru? Zakaj niste branili zidati šolo? Ker niste mogli in ste sami videli da je potrebna! V celi vasi so bile natankje šolske izbe in v luknjah so podučevali, kateri so bile za našo mladino zelo nezdravje. Že imamo hvala Bogu novo šolo in jo moramo plačati. Ko se je zidala šola, je hotel težki šolski predsednik g. Andrej Koštar dobrin nemške šolske zvezne eno podporo, da bi se na ta način znižalo kmetom plačila. In kaj je bilo Svetinski gazda Pirman in njegov petolizni se skoraj zmešala, ker po njegovih mislih bi imel nemški denar in Rožni dolini nobene veljave Kmetje, tako vam pomagajo ti klerikalno-pravomožje! Zbudite se enkrat in proč s tako strankami, katera je samo za rogoviljenje in katera je za ljudstvu. Mladenci, varujte se take družbe, katera vas hoče zapeljati, ker v vašem pravprepričanju je naša prihodnost.

Galicija. Piše se nam: Dragi „Štajerc“! zameri, da tudi iz Galicije nekaj novega in zakaj stvar je nedolžna in gotova resnica in morda sedaj se to zgodi. Ker je pri nas čisto posibirjam, je tako pozni kraj; komaj nas je pred tem zapustil dolgo trajajoči sneg, se je kazal na enem jabolkovem drevescu lepič z dvema rožicami; tega ne pomni niti najstarejši kmet pred majem. Letos pa je že 16. aprila prikazal; cela veja je lepo zelenia in ima žice, ki sem poslal to na Borovlje.

Iz Bilecova. Prijatelj našega lista nam piše. Pri zadnjih deželnozborskih volitvah so črni grdo podlegli. Iz veselja nad svojo zmago naprednjaki brezvestno počenjanje teh ljudi javnosti označili. Ker pa je zadnji "Š-Mir" kajne naprednjake grdo napadel, hočemo pozdati, kaj da so si črnuhi v volilni borbi tudi dovolili. Župnik, ki čuje na ime Teul, in njegovi poslužni mežnar ter še nekateri drugi revčki duhu bi kmalu podplate znucali, da bi ja vsak kmet obiskali in ljudi do bedaste fraze primetili, da je vera v nevarnosti. Pred volitvijo je župnik ureidel, da morajo priti ob gotovih dnevih zaneski možje, zakonske žene, mladenčki in mlade kuge, vsaka skupina za-se, v cerkev, češ da se bude podučilo o njih stanoskih dolžnostih. Glavna reč pa je bila, da se obdeluje volilci volitev. Možem je rekel župnik, da naj tako ljudi, kakor jih bode on to povedal. Omenjam tudi, da je dejal fantom, da naj ne hodijo v gostilne; zvečer pa je igral in njimi v gostilni, katera, kakor sploh vsak dan karte igra, v loma v gostilni, deloma pa v neki zasebni hiši. Dotični posestnik nima poguma, da bi župnik vnapodil in mu povedal, da nimata časa, radi na karte igrati; kajti ta posestnik je klerikal. Mladencam je župnik tako govoril, da se sramovale, to doma ponoviti (od kraljevih itd.). In navzoče so bile dekllice, ki so komaj šoli odrasle. Kar te preje niso vedle, slišale v cerkvi. Gospod župan ni sprejel svoja sinova, ker nista za volitev opravičena, v volilni listu. Župnik pa je bil napačnega mnenja, bodeta sinova klerikalno volila, in je to župnik očital. Po fajmoštovem mnenju bi moral imeti župnik švindel izvršiti. V splošni kuriji mi župnik volilec, ker še ni tukaj celo leto. G. je

pa je nafarbal, da je volitve opravičen, češ da je bil z dnevom razpisa volitve že za tukaj nastavljen. V gostilni je župnik grozil, da bode vsakomur, ki ne voli z njim, že na tem svetu naredil. Pazi, fajmošter, mi te lahko pustimo za to grožnjo sodnjski zasledovati! Na vseh dnevu samem zahteval je, da se mu v vilenem lokalnu glasovnico pokažejo in je tudi natisnjal ime „Metnitz“ prečrtal. Napredne volitve oklice so ponoči črni smrkolini dolni strgali. Zato pač ni čudno, da je izpadla volitev pri takem nasilju precej klerikalno. Žalostno pa je, da smo dandanes duhovnik na ta način nastopati. Ali tudi drugače se ta fajmošter ne obnaša tako, kakor bi se to pričakovalo od božjega nastnika. (O temu bodovalo še prihodnjih poročil!) —

Pomanjkanje krme je bilo za prvaške klerikale vprašanje za doseg političnih uspehov. Lagali so, da je orglar Grafenauer kmetom ceno imo pridobil. Pametni ljudje so se tej lažnivosti smejali. Kajti vsakdo je vedel, da so ravno napredni poslanci nekaj pomoci kmetom pridobili, medtem ko je orglar Grafenauer še pri takih vprašavah, ali naj v tem oziru kaj stori. Sveda, dosti niso kmetje dobili. To se čuti tudi. Zato je koroška deželna vlada pod vplivom naprednih poslanca dovolila zopet pomoč v mesecu 50.000 K. Kmetje dobijo torej zopet tako mrvo po znižani ceni 6 K in slamo po ceni 4%, K za 100 kil. Večja svota dobljenega denarja pa se bode porabila za nakup potrebnega senema. Kmetje, brigajte se za to!

Verska blaznost. Iz Rudne se nam piše: Izostanek slučaj. V sredo 14. t. m. sta se morala dva tukajšna kmeta, oče in sin, zaradi nevse blaznosti, v noriščno odpeljati. Bila sta po dobra kmeta, ki sta prav pametno gospodarila. Značilne so besede v bogega starčka, kar je vjet v jasnom hipu izpregovoril. Rekel: „Bil sem že zopet popolnoma zdrav, ali moja mama me je vzela seboj k sv. Rupretu na misi in tam so me popolnoma zmešali.“ — No, to pač ni prvi in žalibog tudi ne zadnji slučaj. Togo ljudstvo!

Pričazen na nebuh. Piše se nam iz Lippitzbacha: V sredo, 14. t. m. ob 8. uri zvečer opazili se je na vzhodnem nebu veliko, svitlo rušno zvezdo, ki je plavala od juga proti severu in ki se jo je videlo 5 sekund dolgo. Bil je metar, ki je menda v bližini Gradca na zemljo padel.

Grozna nuna. Iz Grafensteina se poroča: Dolje časa je bila tukaj neka nuna, ki je stregla tri bolnhi gospoj. Zdaj se je izvedlo, da je sama porodila in otroka baje živega v stranišču ter na ta način umorila. Pobožno detonirko so že vtaknili pod ključ.

Poročilo o uspehih z umetnimi gnojili s posebnim ozirom na čilski solitar.

V kmčkem koledarju sem objubil, da ob prilikah z čilskim solitrom naznam; danes na velikonočni ponedelek pa imam ravno čas.

Že več let rabim v vinogradu pri žitu, krompirju in repi z lepim dobičkom čilski solitar, nenavadno leto pa me je napotilo, da sem tudi travnike, senožete in denarja gnojil z čilskim solitrom. Omeniti moram naprej, da gnojim nijave, travnike in vinograd redno z Tomiševim žlindrom in Kalijevim soljem, toraj zemlji te snovi spominkujem; ker je vsel ledva sene spomladni prav lepo rast in že koncem maja kašnjo zrelo bilo, nisem mid povoda še senu gnojiti z čilskim solitrom.

Nenavadno dolga suša pa me je pripravila do tega da sem si vzel v zalogni nekaj metercentrov čilskoga solitra in čakal z njim na — dež, takoj po tem Božjem slavoslovju sem raztrošil na en ha travnika, senožeta in denarje na 100 kg. solitra in potem sem mirno čakal na krošnjo. Vsled zadostne zaloge fosforove kislino in kajta v zemlji so tudi oni deli travnika, senožeta in denarje še primerno lepo košnjo dali, vseeno pa je bil sestavljajoč čilski solitar učinken viden že na nasodi otavi, natančno vaganje pa je pokazalo povprečni večji pridelek vsled gnojenja z čilskim solitrom na tektoni 550 kg.

Če računimo 100 kg. dobre krme samo 10 kron (pa bila je to leto po 12 in 14 kron) 100 kg. solitra pa 32 kron pride pri eni košnji čisti dobiček povečan z 24 kron. Razven tega pa je bila paša gotovo za polovico izdatnejša, trave so se zelo ojačile in zgostile in se sedaj ločijo z čilskim solitrom gnojene parcele od onih po temno-zeleni rasti.

Posebno lepo se je obnesel to zadnje leto poskus na krompirju, na katerem sem razven z Tomasovo moko in Kalijevi solji gnojil tudi z čilskim solitrom. Zadnje

gnojilo sem dal med rastjo v 3 porcijah in sem opazil da ni le dušik v tem gnojilu prišel popolno k hasku ampak koristila je tudi njegova lastnost, da vleče momčko iz zraka in s to namaka kolikor toliko suho zemljo.

Učinek je bil res sijajen in povzročil je čilski soliter večji pridelek 60 metercentrov na hektarju; za to gnojenje sem porabil 200 kil čilskoga solitra, krompir sem prodal in jeseni po K 5:60 100 kil, 60 metercentrov je toraj vredno K 336 —, 200 kil čilskoga solitra pa je stal K 64 —, večji čisti dobiček vsled gnojenja z čilskim solitrom je bil toraj K 272' ..

Večletna vpravba čilskoga solitra v vinogradu me je prečila da je to gnojilo za litro in bujno rast jako potrebno, naravnost neobhodno potrebno pa je v dobrih letinah kakor lan, ko ima tis toliko grivza za dozoret, lahko toraj tovaršem, vinorejem splošno uporabo čilskoga solitra za vinograd najlepše priporočam, seveda je pa tudi treba hlevskega gnoja, da se z njim zemlja rahla in greje, treba pa je tudi Tomasove moke in Kalijeve soli.

Opustil bi pa mojo dolžnost ako nebi koncem teh mojih besed svaril vsakega kmetovalca, kateri je primoran vsele pomanjkanja dobrega hlevskega gnoja kupovati umetna gnojila da ravna pametno in varčno z hlevskim gnojem, da si zboljša gnojni dvor in pazi da mu ne steče dragocena gnojnica na sosedov travnik ali celo v potok.

Napredni kmet iz Solske doline.

Pod kakimi pogoji oddaja uprava deželne brambe državne plemenska kobile v zasebno rabo.

(Nadaljevanje.)

Podrobnejša določila glede žrebet.

a) V primeru § 3, lit. b, stopi novi rabnik kobile v vse pravice in zaveznosti prejšnjega rabnika tudi glede žrebet.

b) V § 3, lit. c, omenjena pravica vračila se more izvrševati le glede kobile iz žrebet skupaj. Vendar pristoja kakor odškodnina za čas istinite vzreje znesek, ki ga je razmeroma preračuniti po meri 100 kron za vsako žrebe in leto vzreje. V ozira vrednih primerih odmeri uprava deželne brambe to odškodnino tudi do višine, omenjene v naslednjem odstavku.

c) Ako smatra uprava deželne brambe, da se je žrebe vzedilo tako, da se sicer ni kršila pogodba (§ 6), pa da vendar ne ustrezna namenu, ima pravico, tudi ne da bi terjala kobilu nazaj, zahtevati izročitev žrebeta še pred dovršenjem 36. meseca starosti.

Vzrejnik dobi v tem primeru kakor odškodnino za čas dejanskega vzrejenja znesek, ki ga je razmerno preračuniti po meri.

100 K za prvi 12 mes. star. | vsakega
250 " " drugih 12 " " | žrebeta.
in 350 " " tretjih 12 " "

d) Ako kobilu pogine, trajajo obveznosti glede žrebet dolje.

e) Te obveznosti trajajo tudi dalje, ako pride kobilu po § 1 v rabnikovo last.

f) Vzrejnik mora žrebeta ob oddaji pripeljati tistem vojaškemu krdelu, hkratemu spada ali je spadala kobilu.

g) Razen odškodnin, določenih v §§ 2, 3 in v tem paragrafu ne moru vzrejnik zahtevati nikakoršnega daljnega povračila za preskrbo, strežbo, živinodravniško zdravljenje prevoz in druge redne ali izredne izdatke.

h) Žrebičke je dati, če uprava deželne brambe ne odredi nič drugega, po prvih 12 mesicih starosti skopiti (rezati).

S 5.

Pravica ogledovanja; dolžnost naznanila.

Uprava deželne brambe ima pravico, kobilu in žrebita pri rabniku, oziroma vzrejniku dati vsak čas ogledati po svojih organih, katerim se moraja dati vsa potrebna pojasnila. Rabnik, oziroma vzrejnik je tudi dolžen takoj naznani pot veljstvu tistega vojaškega krnela, hkratemu spada ali je spadala kobilu, vselej kadar kaka žival oboli, pogine, povrže, ter vsakom nameravano ne samo začasno premembro bivališča živali.

S 6.

Odgovornost; prekršek pogodbe.

Rabnik oziroma vzrejnik je odgovoren po določilih državljanskem pravu.

On je odgovoren tudi za krivdo svojih načelnencev. Ako je več oseb, je odgovornost vedno solidarna.

Ako se prekrši pogodba, ima uprava deželne brambe s pridržkom svojih drugih zahtev, pravico zahtevati, da se ji takoj izroče (§ 3, lit. f in § 4, lit. f) vse živali ali po njeni izbiri tudi

le posamezne živali; ali gre vzrejniku za čas istinite vzreje odvetnih žrebet v takem primeru kakor odškodnina, je presoditi po določilih državljanskem pravu, vendar se nikakor ne more zahtevati višja nego v § 4, lit. c ustanovljena odškodnina. V ostalem pa za odvetje ni dati nikake odškodnine.

S 7.

Razsodišče.

Spori o pravici uprave deželne brambe zahtevati, da se takoj oddado živali, če se prekrši pogodba, spadajo pred razsodišče, ki se zbere na kraju, kjer so živali, in ki je sestavljeno:

1. iz častnika, ki ga postavi uprava deželne brambe,

2. iz rabnikovega, oziroma vzrejnikovega zaupnika. Ta zaupnik se mora imenovati v 48 urah po pozivu, ki se je dal ustno ali pisorno rabniku, oziroma vzrejniku, naj postavi zaupnika, sicer preide pravica postaviti tega razsodnika na občinskega predstojnika (župana) tistega kraja, v katerem so živali.

3. Iz osebe iz kmetijskih poklicnih krogov, ki jo imenuje politično okrajno oblastvo.

V ostalem veljajo za razsodišče določila civilnega pravdnega reda.

S 8.

Podsodnost.

Za druge v § 7 omenjene pravne spore, ki ne spadajo po zakonu pred izključno posebno podsodnost, so v prvi stopnji edino pristojna le stvarno pristojna sodišča na sedežu c. kr. finančne prokurature.

Gospodarske.

Zoper zajee. Dobro sredstvo, da se mlado drevo obvaruje zajec je sledenje: Vzemi skvarjeno olje, ki zanj ni škoda, ali razpusti slabo mast, omešaj v to paprike in namači debelca; zajec se ti jih ne dotakne.

Sodi od kisa da je prodri pridelki za vino, če se zahuja s sodo; toda ta mora v doge tako daleč prideti, kakor daleč je prodri kis.

Kako se perutinu dobro opita? Za pitanje perutnine, posebno piščet, je najboljše rabiti ajdovo moko ali pa tudi ječmenovo in koruzno moko skupaj. Te moke se zmešajo s posnetim mlekom ali pa medencem. Iz tega se napravi precej gost močen. Svari se pred pokvarjenim ali starim mlekom, ker v tem je kislina, katera perutnini jako škoduje, pa tudi se ne sme piča napraviti za cel dan, ampak za vsak čas krmiljenja posebej. Vsakikrat naj se posoda osnaži in se ne sme starata krma pututi v koritu. Česar ne pojedo enkrat, mora stran; zaradi tega naj se vsakikrat da samo toliko, kolikor enkrat pojeda. Krmi se vsak dan trikrat, in sicer redno ob eni in isti uri, zjutraj ob 6. uri, opoldne ob 12. in zvečer ob 6. uri. Koliko se za enkrat da piščetu, je odvisno od velikosti istega n. pr. 4 meseca staro piše bi doblo za enkrat 1/8, celi dan skupaj 2/3 ltega močnika. Pri opazovanju se potem že vidi ali ima preveč ali premalo. Da si ohranjo dober tek, se pridene k močniku za vsako glavo in za vsak 1 g soli in nekaj peska. Pitne vode pri tej krmi ne potrebujejo. Piščeta v starosti kakih 6—9 tednov se morajo spoli ločiti in tako ostanejo, dokler ne pridejo v kletke. Te kletke morajo biti toliko velike, da se še morejo živali dovolj gibati, ker drugače bi bilo to le trpinčenje. Na način krmiljenja piščeta so v 14—20 dneh lepo opitana.

Naša gnojija so v obče slaba. Vendar se vidi že tu in tam, da so se gospodarji poprijeli boljšega ravnjanja z gnojem. Vidi se to na tem, da poravnajo gnoj in da ga tlacijo. Prav tako! Treba je le, da bi jih tudi drugi gospodarji posnemali in da bi se sploh poprijeli takega ravnjanja. Tudi pri gnoju je gledati, da se pridelava v vsakem oziru prav dober gnoj, kar je pa le v tem slučaju mogoče, aka ga prav spravljamo in z gnom pravilno ravnamo.

Ako se racam jajca sproti pobira iz gnezda, nesejo potem naprej do julija in celo avgusta. Ker raca jajca rade ne vale, zato se podloži račja jajca rajše pod kure ali pa pure.

Ledenica mora imeti vselej dvojne stene t. j. vsaka stena mora biti napravljena iz dveh sten, a med obema mora biti praznega prostora 60 cm. Prazen prostor, ki nastane pri zidanju obenih sten, se mora izpolniti s plevami, rezanci in slame ali pa z žagovino. Žagovina je boljša od rezancev, ker se jo laže dobro stepta nego drugo. Ako je šota ali lesni pepel pri rokah, je najboljše, če se vzame enega teh dveh, ker sta najsposenejša za to. Glavna stvar pri materialu, ki se ga deva med dvojnate stene ledenice, je, da je isti suh in da se lahko močno stlači.

Telegram.

Prvaški Franc Rajšta v Šoštanju je prišel v konkurs. Torej zopet polom. Škoda je velika in bode baje tudi posojilnica mnogo trpela.